

Handläggare: Eva Leijon
Region Innerstad
Upplåtelsebyrån
Tel: 08 508 269 22
eva.leijon@gfk.stockholm.se

2004-05-22

Dnr 305-1959/04

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Införande av tillsvidare-tillstånd för uteserveringar

Motion (2004:27) från Ulla Hamilton (m)

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden godkänner och åberopar detta tjänsteutlåtande som remissvar på motionen.

Olle Zetterberg

Göran Gahm

SAMMANFATTNING

UTLÅTANDE

Ulla Hamilton föreslår i en motion till kommunstyrelsen att kommunfullmäktige ska ge berörda förvaltningar i uppdrag att införa ett system med tillsvidare-tillstånd för uteserveringar i Stockholms stad. Detta för att bespara näringsidkarna den nuvarande hanteringen av att behöva söka tillstånd för var ny säsong.

Gatu- och fastighetskontoret ser både fördelar och nackdelar med förslaget. Fördelen är givetvis en minskad tillståndshantering, såväl för näringsidkarna som för kommunen och för polismyndigheten. Nackdelarna är att platserna låses upp tillsvidare och kommunen överlåter rådgigheten över dessa platser till privata intressen. Andra intressen, som också behöver komma åt ifrågavarande mark får betydligt svårare att göra det. Som främsta exempel bör nämnas fasadarbeten som kräver åtkomst till den mark som ligger direkt mot fasadliv, samma mark som uteserveringarna huvudsakligen nyttjar. Enligt kontorets mening överväger nackdelarna, varvid kontoret förslår att nämnden avstyrker förslaget.

Bakgrund

Ulla Hamilton föreslår i en motion till kommunstyrelsen att kommunfullmäktige ska ge berörda förvaltningar i uppdrag att införa ett system med tillsvidare-tillstånd för uteserveringar i Stockholms stad. Det nuvarande hanteringen, med säsongstillstånd som gäller för en säsong i taget, är en onödig hantering som skulle besparas om tillstånden istället meddelades att gälla tillsvidare. Om det skulle visa sig att förhållandena förändras så får berörd förvaltning ta kontakt med företagaren för att diskutera hur de nya förhållandena ska hanteras på bästa möjliga sätt.

Analys

Juridik

Att nyttja offentlig plats, dvs gatan, trottoaren, torget och parken, till något annat än vad den upplåtits för eller vad som är allmänt vedertaget är tillståndspliktigt enligt ordningslagen. Polisen är tillståndsmyndighet och bedömer en inkommen ansökan med hänsyn till trafiksäkerhet samt allmän ordning och säkerhet. Kommunen, som förvaltare av den offentliga platsen, är remissinstans med vetorätt. Om kommunen avstyrker en ansökan kan polisen inte utfärda tillstånd. Kommunen har även rätt att ställa villkor i samband med att man tillstyrker en ansökan. Villkoren ska kunna hänföras till de fem bedömningspunkter som kommunen har att bevaka, dvs trafik, stadsbild, miljö, markanvändning och skötsel av den offentliga platsen. Möjligheten att använda offentlig plats styrs av ordningslagen, kommunens ordningsföreskrifter samt av kommunens policy och riktlinjer i dessa frågor.

I ordningslagens 3 kap 16§ sägs att denna typ av tillstånd gäller för viss tid eller tillsvidare. Tillstånd som löper tillsvidare är alltså fullt möjligt enligt gällande lagstiftning, men har i Stockholm under senare tid inte ansetts som lämpligt, vare sig av polismyndigheten eller av kommunen. Kommunen och polismyndigheten har att avgöra vad som kan vara lämpligt från ärende till ärende. Självfallet ställs ramen upp av tillståndssökaren – kommunen och polisen kan korta av ansökt tidsperiod, men aldrig förlänga den utan att sökanden har önskat det.

Ett tillstånd som löper kan alltid återkallas av tillståndshavaren, som alltså inte är bunden av ett tillstånd han eller hon inte vill ha. Tillståndshavaren har däremot rätt att behålla tillståndet på den period det belöper – tidsbegränsat eller tillsvidare. Kommun och polismyndighet är däremot uppbyggda av den medgivna tillståndsperioden och kan inte återkalla det på andra grunder än vad som stadgas i lagtexten, 3 kap 18§. Detta begränsar betydligt kommunens rådighet över den allmänna platsen.

I 18§ sägs att polismyndigheten får återkalla ett tillstånd om

- ? Tillståndshavaren åsidosatt ställs villkor inte i ringa mån och inte heller vidtar rättelse genast efter tillsägelse eller inte kan anträffas efter rimlig efterforskning
- ? Om det är av särskild vikt för kommunen att det återkallas
- ? Om tillståndet gäller tillsvidare och återkallelse är påkallad av hänsyn till trafiken eller till allmän ordning och säkerhet

- ? Om tillståndet gäller bestämd tid och det är av väsentlig betydelse för trafiken eller för allmän ordning och säkerhet att det återkallas
- ? Om tillståndshavaren inte betalar sin avgift till kommunen och inte heller gör det genast efter uppmaning

Kommunen kan bara tillskriva polismyndigheten och be dem återkalla ett tillstånd. Det är polismyndigheten som bedömer om tillståndet ska återkallas eller ej.

I praktiken

Uteserveringar är till övervägande del placerade på ytor som behöver nyttjas för en mängd olika ändamål. En del av dessa ändamål är bundna till sommar säsongen, precis som uteserveringarna, detta på grund av det rådande klimatet. En del är också bundna till att få tillgång att nyttja exakt de ytor som uteserveringarna också vill nyttja – till övervägande del gångbanor.

Ledningsdragande verksamhet, omläggning och skötsel av gångbaneläggning måste ske på de ytor som även uteserveringarna vill nyttja. Idag har kommunen löst det genom att ställa som villkor att den som får tillstånd för uteservering måste ställa sin tillståndsgivna yta till förfogande för denna typ av arbeten. Detta förfaringsätt skulle givetvis fungera bra även om uteserveringarna fick tillsvidare tillstånd.

Den övervägande delen av uteserveringarna ligger dikt mot fasadliv. Det är precis samma yta som måste nyttjas för byggnadsställningar som krävs för många fasad- och takarbeten. Tillsvidare tillstånd för uteserveringar skulle försvåra betydligt för denna typ av arbeten, eftersom fastighetsägarna då inte skulle kunna komma åt erforderlig yta för ställningen utan att komma överens med uteserveringsinnehavaren, en överenskommelse som kan tänkas kosta en del för fastighetsägaren. Och ett förhållande som skulle ge innehavaren av uteserveringstillståndet möjlighet att stoppa en planerad renovering. Vilket ju knappast kan vara avsikten med att kommunen och polisen medger någon rätt att nyttja offentlig plats för uteservering. Att lägga in ett motsvarande villkor för åtkomst av marken för fasadarbeten, som för ledningsdragning och belägningsarbete, är inte självklart möjligt. Detta då det i 3 kap 15§ stadgas att kommunens villkor ska tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i fråga om skötsel av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. Att villkora om åtkomst av marken för fasadarbeten på byggnader på angränsande fastigheter faller inte självklart inom dessa punkter – det utgör ju inte kommunens primära intresse utan ägaren till en angränsande fastighet.

Förutsättningarna i stadsrummet förändras hela tiden. Detta påverkar möjligheten att ha uteservering. En gångbana som ena året är fri från gatumöbler kan nästa år vara försedd med skräpkorg och parkbänk, cykelställ, affischtavla eller annat som begränsar den yta som kan tillstyrkas för uteserveringen. Tillsvidare tillstånd för uteserveringar begränsar möjligheten för annan markanvändning – drastiskt uttryckt skulle den övriga markanvändningen av gångbanan få planeras runt uteserveringarna. Det kanske är rätt, men det skulle drastiskt minska möjligheterna att

S

förändra gaturummet och tillföra andra föremål. Allt från träd till papperskorgar.

Vissa föremål som ställs på gångbanan måste av olika anledningar stå exakt på en viss plats. Exempel på sådana föremål är väderskydd vid busshållplatserna, teknikskåp som är knutna till vissa ledningar under mark och trafikskyltar som måste stå just där den trafikbestämmelse de ska upplysa trafikanterna om börjar eller slutar. Visserligen kan åtkomsten till mark för dessa ändamål skrivas in som villkor i ett tillsvidare tillstånd, men det går ändå inte att komma ifrån att ytan för uteserveringen måste bestämmas från år till år.

Polismyndigheten såg för ett antal år sedan över de tillsvidare tillstånd som då fanns och skrev om dem till tidsbegränsade tillstånd. Det gällde i och för sig inte uteserveringar, utan andra ändamål, men principerna är desamma. Detta med motiveringen att tillsvidare tillstånd inte passade för situationen i Stockholm. Polismyndigheten har i tillståndsförfarandet att bedöma trafiksäkerhet samt allmän ordning och säkerhet. Det går inte att vid ett tillfälle göra en trovärdig sådan bedömning som är giltig tillsvidare i en omvärld som är under ständig förändring.

Ett uteserveringstillstånd som gäller tillsvidare blir dessutom en mer beständig del av den lokal den hör till. Detta kommer troligtvis att medföra att lokalen ifråga betingar ett högre pris än vad den skulle göra utan uteserveringstillståndet. Den offentliga platsen kommer att ses som en bit privat egendom. Det är troligt att uteserveringstillstånden kan komma att ingå som en beståndsdel i de civilrättsliga avtal som tecknas då serveringslokalen byter ägare. Ett tillstånd enligt ordningslagen är ett offentlighetsrättsligt reglerat tillstånd och kan naturligtvis inte vara föremål för civilrättsliga överlåtelser.

Samråd

Samråd har skett med polismyndighetens tillståndsenhet, som instämmer med kontorets ställningstagande.

Kontorets förslag/synpunkter

Kontoret föreslår att gatu- och fastighetsnämnden beslutar avstyrka förslaget om tillsvidare- tillstånd för uteserveringar av skäl som beskrivits i detta tjänsteutlåtande. Däremot finns redan idag möjligheten att tillstyrka uteserveringar på längre tidsperiod än en säsong i taget. I enskilda fall detta vara lämpligt, men bedömningen måste göras från ärende till ärende.

SLUT